

Suomen kestävä kasvu ja kilpailukyky edellyttävät uutta osaamista ja uusia ratkaisuja - Vastaus on ammattikorkeakoulut

Tulevaisuuteemme vaikuttavia muutoksia on paljon. Muutokset ovat geopoliittisia, taloudellisia, yhteiskunnallisia, teknologisia ja ympäristöllisiä. Suomen kilpailukyky ja kasvu on ollut hidasta viimeisten 15 vuoden ajan. Suomen elinvoiman lisäämiseksi on tärkeää kasvattaa inhimillistä pääomaa ja uutta osaamista sekä tuottaa uusia ratkaisuja.

Ammattikorkeakoulut ovat oleellinen osa Suomen kilpailukykyyn, elinvoiman ja hyvinvoinnin kannalta. Ne kattavat koko Suomen ja kaikki toimialat. Ne tuottavat mm. hyvinvoinnin ja terveyden edistäjät, uusien teknologioiden tuottajat ja soveltajat, talousosaajat ja kulttuurin toteuttajat. Niiden TKI-toiminta luo uusia ratkaisuja julkiselle ja yksityiselle sektorille ja ne ovat aktiivisia toimijoita kansainvälisesti. Ammattikorkeakoulut ovat jo osaltaan osoittaneet tehokkuutensa ja joustavuutensa. Niissä on suuri määrä käyttämätöntä potentiaalia, joka nyt pitää vapauttaa tuottamaan koko Suomelle elinvoimaa ja kilpailukykyä. Tämä edellyttää lisäpanostuksia ammattikorkeakoulujen koulutus- ja tki-tehtäviin sekä mahdollisuutta kehittyä korkeakouluina.

Visioproessi: Varmistettava yhteinen tilannekuva, määriteltävä ratkaistavat ongelmat ja haettavat niihin ratkaisut. Korkeakouluja on kuultava koko prosessin ajan. Prosessiin on otettava tiiviisti mukaan myös TEM, STM ja VM. Tarkastelua tulee tehdä eurooppalaisen korkeakoulutus- ja tutkimusalueiden strategioiden ja asetettujen tavoitteiden näkökulmasta. Työelämäläheinen koulutus- ja osaamisen kehittämisen polku toiselta asteelta korkeakoulutuksen kaikille tutkintotasoille ja työssä kehittymiseen on oltava vision keskeinen osa-alue.

Tavoite 1. Koulutustason ja yleisen osaamistason nopea, mutta kestävä nosto maailman kärkeen

Mistä on kyse?

- Nopea tutkintotavoitteiden kasvu ilman lisärahoitusta tehdään opetuksen laadun sekä opiskelijoiden ja henkilöstön hyvinvoinnin kustannuksella.
- Suomen koulutustaso on jäänyt pahasti jälkeen relevanteista vertailumaittamme.
- Tehokkain tapa lisätä osaamista yhteiskunnassa on kasvattaa korkeakoulu-tettujen määrää.
- Ammatillisesta koulutuksesta siirtyminen korkeakoulutukseen ei toimi. Täsä on koulutustason noston suurin este.

Miten AMK ratkaisee?

- Ammattikorkeakouluissa aloittaa vuosittain lähes puolet enemmän opiske-lijoi kuin yliopistoissa.
- Ammattikorkeakoulut ovat tosiasiaa ainoa tie ammatilliselta toiselta asteelta korkeakoulututkintoon.
- Joustava ja työelämäläheinen pedagogiikka lisää korkeakoulutuksen saavu-ttavuutta niin alueellisesti kuin eri-ikäisille ja erilaisissa elämätilanteissa oleville opiskelijoille.

Mitä vielä tarvitaan?

1. Kansallinen korkeakoulutuksen rahoituksen parlamentaarinen suunnitelma ja rahoituslaki T&K-rahoituslain tapaan.
2. Ammatillisen, työelämäläheisen ja sitä uudistavan korkeakoulutuksen eri-tyinen profiili ja potentiaali on viimein tunnustettava, ja sitä vahvistettava.
3. Ammattikorkeakoulujen henkilöstörakenne ja tehtävät uudistettava vastaa-maan yleisiä kansainvälisiä käytäntöjä.
4. Tarvitaan erillinen, määräraikainen rahoitus ammattikorkeakouluille amma-tillista väylää tulevan opiskelijaosuuden kasvattamiseen.

Tavoite 2. Suomalainen TKI-järjestelmä on uudistettava systeemisesti

Mistä on kyse?

- TKI-järjestelmä ja -rahoitus eivät tue elinkeinoelämän, julkisen sektorin ja korkeakoulujen välistä yhteistyötä ja ekosysteemien kehittymistä. TKI-pa-nostukset kohdistuvat nyt pieneen joukkoon toimijoita.
- Suomen yli 400 000 yrityksestä 95,5 prosenttia on alle 10 hengen yrityksiä. Suurin osa näistä yrityksistä on T&K-avun ulottumattomissa.

Miten AMK ratkaisee?

- Ammattikorkeakoulujen lakisääteiseksi tehtäväksi on määritelty työelämän ja aluekehitystä edistävän ja alueen elinkeinorakennetta uudistavan soveltavan TKI-toiminnan tekeminen.
- AMK:n pedagogiikka pohjautuu saumattomasti omaan ja omaleimaiseen TKI-työhön. Siinä oleellista on uudistava, ratkaisukeskeinen, tarvelähtöinen ja kehittävätoiminta, joka yhdistää TKI- ja oppimistoiminnan (TKIO).
- Uudistavalla, ratkaisukeskeisellä, tarvelähtöisellä ja kehittäväällä kokonaisval-taisella TKIO-toimintakulttuurillaan.
- Kauppakamarin kesällä julkaistun kyselyn mukaan ammattikorkeakoulut ovat kiinnostavimpia yhteistyökumppaneita yrityksille.
- Korkeasti koulutettujen määrä korreloi vahvasti alueilla yksityisten TKI-pa-nosten kanssa.

Mitä vielä tarvitaan?

1. Business Finlandin, Suomen Akatemian ja tulevien elinvoimakeskusten ra-hoitusinstrumenttien kehittämistä tukemaan monipuolisesti korkeakoulu-jen ja työelämän välistä yhteistyötä.
2. Rakennerahastojen rahoituksen painottamista ammattikorkeakoulujen TKI-toimintaan.
3. Testaus- ja kokeilu ympäristöjen kehittämistä, jotka toimivat myös oppimis-ympäristöinä.
4. Ammattikorkeakoulut tarvitsevat perusrahoitusta, jolla vahvistuu kestävä ja laaja-alainen kyky palvella alueiden elinkeinoelämän ja julkisen sektorin TKI-tarpeita.

Tavoite 3. Kansainvälistyminen ja koulutusperäinen maahanmuutto tuo osaajia

Mistä on kyse?

- Suomen väestökehitys ja tavoite lisätä elinvoimaa edellyttävät opiskelupe-
räisen maahanmuuton voimakasta lisäämistä Suomeen.
- Korkeakoulujen yhteistyö kansainvälisten kumppaneiden kanssa parantaa
koulutuksen ja tutkimustoiminnan laatua ja lisää mahdollisuuksia kansain-
välisten tutkimusrahoitusten saantiin.

Miten AMK ratkaisee?

- Korkeakouluilla on merkittävä rooli lahjakkaiden nuorten houkuttelemiseksi
Suomeen.
- Ammattikorkeakouluissa aloitti opinnot vuonna 2023 yli 7 000 kansainvälistä
tutkinto-opiskelijaa.
- Ammattikorkeakouluista valmistuneista kansainvälisistä opiskelijoista yli
puolet työllistyy Suomeen.

Mitä vielä tarvitaan?

1. Korkeakoulujen opiskelijavalintojen uudistamista palvelemaan paremmin
kansainvälisten opiskelijoiden valintaa ja rekrytointia.
2. Ammattikorkeakouluille on annettava lisää välineitä toimia täysvaltaisesti
eurooppalaisissa yhteistyöverkostoissa, kuten Eurooppalaiset yliopistot
-alliansseissa. Välineet mahdollistavat myös paremman pääsyn käsiksi
eurooppalaisiin T&K-rahoituksiin.

Tavoite 4. Suomi oikeasti koulutuksellisen tasa-arvon ja demokratian mallimaaksi

Mistä on kyse?

- Toisen asteen koulutukset ohjaavat nuoria nyt hyvin erilaisille koulutuspoluille. Ne määrittävät myös heidän käsityksiään koulutuksellisista mahdollisuuksista. Nuorille muodostuvat myös hyvin erilaiset kyvykkyydet vaikuttaa ja toimia yhteiskunnassa.
- Koulutuksellisen tasa-arvon ja kansallisten koulutustavoitteiden kannalta on tärkeää, että ammatillisen tutkinnon suorittaneista nykyistä paljon suurempi osa jatkaa opintojaan korkeakoulutuksessa.
- Karvin arvioinnin mukaan yli puolet ammatillisen koulutuksen opiskelijoista ei usko mahdollisuuksiinsa ammattikorkeakouluopiskelijoina.

Miten AMK ratkaisee?

- Luo polun koulutuksellisesta umpiperästä asiantuntija- ja johtajaurille.
- Vie uralla eteenpäin vähemmän koulutetusta taustasta riippumatta. Yli 40 prosentilla ammattikorkeakouluissa aloittaneista kummallakaan vanhemmalla ei ole korkeakoulututkintoa.

Mitä vielä tarvitaan?

1. Ammatillisen toisen asteen koulutuksen kehittämistä yleissivistävämpään suuntaan, ja tukemaan nopeampaa siirtymää korkea-asteelle.
2. Ammattikorkeakouluille rahoitusta, jotta ne voivat tarjota riittävän opetuksen ja tuen osaamistasoltaan entistä moninaisemmalle opiskelijajoukolle.
3. AMK-tutkintojen nimikkeet, työmarkkinoiden rekrytointikäytännöt ja kelpoisuuksien uudistaminen, jotta AMK-tutkintojen tuottama osaaminen tunnistettaisiin.

Tavoite 5. Koko Suomen elinvoima ja hyvinvointi tarvitsee työelämän ja osaamisen uudistamista

Mistä on kyse?

- Koko Suomi tarvitsee korkeakoulutettuja ja korkeakoulujen tekemää TKI-toimintaa.
- Työelämän nopeat muutokset ja tehdyt poliittiset päätökset edellyttävät uusia, joustavia ja ketteriä keinoja uudistaa kansalaisten osaamista työuransa aikana. Mallien on mahdollisuuksien mukaan uudistettava koko työorganisaation toimintaa.

Miten AMK ratkaisee?

- Ammattikorkeakoulujen koulutus ja TKI-toiminta ovat kytkeytyneet tiiviisti alueiden elinkeinoelämän ja julkisen sektorin tarpeisiin.
- Ammattikorkeakouluista valmistuneista 2/3 työllistyy opiskelumaakuntaansa.
- Työelämää uudistavilla YAMK-tutkinnolla nostetaan koulutustasoa ja yritysten tuottavuutta matalalla kynnyksellä ja edullisesti.

Mitä vielä tarvitaan?

1. Ammattikorkeakoulutusta on myös jatkossa tarjolla kaikissa Suomen maakunnissa.
2. Uusia rahoitusinstrumentteja varmistamaan koulutustason nosto ja alanvaihto työssä oleville. Ammattikorkeakoulut ovat paras keino varmistaa korkeakoulutetun työvoiman saatavuus koko maassa.